BANDOSITATS A TAMARIT (S. XVI)

Malgrat que Ferran II intentà la supressió legal i material dels desafiaments i les guerres particulars, i que Carles V, per tal d'eradicar-los, dictà pragmàtiques ben concretes, la violència privada, institucionalitzada per antics usos i privilegis aristocràtics, urbans o comunitaris, continuava ben viva durant el regnat de Felip II i, concretament, al Baix Gaià.

L'existència de bàndols a Tamarit, és a dir, d'agrupaments populars constituïts espontàniament per simpatia o tradició, a la manera de les organitzacions actuals, però inclinats a fer demostracions de força i a emprar sovint la violència que a la vila baixgaianenca es traduïa en *"tirar de les espases, dagues y pedres uns particulars a altres, seguintse per aquesta ocasió motius difícils de remediar"*, és per això i *"volent reprimir la audàcia y temeritat dels qui tals y altres coses fan"* que Lluís de Jover, veguer del cardenal Gaspar Cervantes de Gaeta, arquebisbe de Tarragona i com a tal senyor de Tamarit, adreçà una crida als tamaritencs manant-los que d'ençà de la disposició *"de nit y de dia no gossen ni presumesquin en públic ni en secret de tirar pedra o pedrades ni tirar de la espasa o daga"* sota pena d'haver de pagar una multa de dotze lliures, però si del fet d'incomplir l'ordre se seguia algun dany, aleshores l'infractor seria condemnat a perdre una mà que li seria tallada dins el "castell" que a la vila tenia l'arquebisbe, i , com que ben sovint les disputes arrencaven d'una partida de cartes, prohibeix *"de dia ni de nit de jugar a daus ni cartes ni altres de joc"*, també sota pena d'haver de pagar dotze lliures.[1]

La situació a Tamarit, tot i la disposició del veguer Jover, continuava més o menys igual al cap d'un any, i per això, Francesc Giron de Rebolledo, governador del Camp de Tarragona per l'arquebisbe Cervan-

1. AHT.= (Arxiu Històric de Tarragona) Man.-Not., 68, f. 14.

tes, adreçà una crida als tamaritencs que, amb la solemnitat que feia al cas, els fou llegida a la plaça de l'Església de la vila el 9 de juliol del 1575.

El contingut de la crida, conservada a les pàgines 33 i 34 del manual notarial núm. 67 de l'Arxiu Històric de Tarragona, és aquest:

"Per quan se són vistes y se veuhen cada dia molts bàndols, avalots y danys yrreparables, seguintse per aquesta ocasió motins difficils de remediar. Per tan, volent reprimir la cridoria y temeritat dels qui tals y altres coses atraveyxen, ab tenor y escrit de la present pública crida ynstant y requerint lo discret en Francesc (...), fiscal de la cort de dit Sor. balle Ponç, és fet manament a qualsevol persona de qualsevol grau o condició que sia que, de esta hora en avant de nit ni de dia, no gossen ni presumesquen en públich ni en segret de tirar pedrada o pedrades a persona alguna per offrendrer aquella, ni tirar de la spada o daga, sots pena que lo qui tal atrevirà o per ara haver atrevit, pagui de pena dotse lliures barcelonesas applicadores als coffrens de Sa. Iltra., no sens so és per mal ni dany al present fentlo occorega en pena de tallarli la mà al castell y altres penes per crides realls statuïdes y ordenades y altrament arbitre que, de dit Sor. Ponç reservades per més endavant són la dita pena de dotze lliures, no gossen ni atrevesquen de jugar a daus, cartes ni altre qualsevol manera de joch. E més avant ab tenor de la mateixa crida, és fet manament a qualsevol persona de qualsevol grau o conditió que sia que, sabent ho havent vist homens (...) ab sas pedrenyals a manera de offensa de tres en amunt en la hora, avise y avisar haie per siò per altre al dit Sor. Procurador o al balle en lo terme del qual lo haurà vist[2] y no haventlos vist, tals homens cosa dir o dirà per en públich ni en segret haverlos vist, no essent així y haventlos vist, com dit és, no donarà avís yncidesque en pena de deu lliures, de estar trenta dies en calabós y altres penes u ordes realls statuides y ordenades y altrament arbitrie de dit Sor. Procurador reservades e més avant ..."

Les dues notícies precedents ens permeten advertir com era de general l'estat de bandositat a la Catalunya cinccentista ja que els bàndols es feien presents, fins i tot, en una població costanera tan propera a la capital de la vegueria com Tamarit i ens introdueix en un tema fins ara totalment inèdit: el bandolerisme al Baix Gaià.

Salvador-J. Rovira i Gómez

2. Cal tenir el compte que a Tamarit els batlles eren dos –el de l'arquebisbe de Tarragona i el del castlà major– i que la seva competència només s'exercia en la part del terme que pagava delme a l'arquebisbe, en un cas, o al castlà, en l'altre.